

História vzdelávania v oblasti architektúry a urbanizmu a ústavu urbanizmu na STU

Spracoval : B. Kováč

História ústavu urbanizmu

Obdobie 1937 – 1946

25. 6. 1937 bola na základe zákona č.170 Sb. z. a n. o zriadení vysokej školy technickej v Košiciach zriadená **Štátna vysoká škola Dr. M. R. Štefánika**, prvá vysoká škola technická v novodobých dejinách Slovenska. Boli vymenovaní 10 profesori Vysokej školy technickej, profesorom pozemného stavitelstva sa stal Ing. arch. Miloslav Kopřiva, jeho asistentom Ing. arch. V. Chrobák, neskorší profesor SVŠT. 4. augusta 1937 profesorský zbor jednomyselne zvolil za **prvého rektora prof. Jura Hronca**. Po obsadení Košíc po Viedenskej arbitrácii bola škola evakuovaná do Prešova a po dvoch týždňoch do Turčianskeho sv. Martina. Dňa 25. júla 1939 bola zákonom č. 188 Sl. z. zriadená **Slovenská vysoká škola technická v Bratislave**. Škola sa rozšírila na 6 odborov s 12 oddeleniami, medzi ktorými však ešte nebolo samostatné oddelenie architektúry.

Obdobie 1946 – 1976

Prvé **Oddelenie architektúry a pozemného stavitelstva** bolo zriadené na Odbore inžinierskeho stavitelstva SVŠT v roku 1946. Študijný program zabezpečovalo 5 ústavov: Ústav dejín architektúry; Ústav vnútornej architektoniky; Ústav architektúry I; Ústav architektúry II; Ústav teórie architektúry. Od šk. roku 1948/49 bol zriadený Ústav plánovania a sociológie - a od roku 1949/50 bol zriadený prvý **Ústav stavby miest a obcí**, vedúcim sa stal prof. Ing. arch. Dr. techn. **Emanuel Hruška**, DrSc. (prvý profesor SVŠT v oblasti urbanizmu – plánovania a stavby miest a obcí). Od šk. r.1950/51 vzniká **Fakulta architektúry a pozemného stavitelstva** (FAPS), prvým dekanom je prof. Ing. arch. Dr. techn. Alfréd Piffel. V roku 1950 sa ústavy transformujú do katedier, medzi nimi vzniká **Katedra urbanizmu** (vedúci prof. Hruška). V roku 1960 zlúčením FAPS a FIS vzniká **Stavebná fakulta SVŠT**, v rámci ktorej vzniká 6-ročný študijný odbor architektúra. Výučbu odboru zabezpečovali 4 katedry, medzi nimi aj **Katedra urbanizmu a územného plánovania** (KUÚP). Vedúcimi katedry postupne boli prof. Hruška (1950 – 1961), prof. Ing. arch. Ján Svetlík (1961 – 1974), a doc. Ing. arch. Rudolf Šteis, CSc (1974 – 1976).

Obdobie 1976 – 1990

Od 1.9.1976 bola zriadená samostatná **Fakulta architektúry SVŠT** ako nástupkyňa FAPS. Prvý dekan doc. Ing. arch. Daniel Majzlík, CSc, od 1985 doc. Ing.arch. Ján Antal, CSc. Fakultu tvorili pôvodne 4, neskôr 5 katedier, medzi nimi od r.1976 **Katedra urbanizmu a územného plánovania** (KUÚP). Vedúcimi katedry postupne boli prof. Šteis, DrSc. (1976 – 1987) a prof. Ing. arch. Tibor Alexy, DrSc. (1987 – 1990). Z členov katedry pôsobil vo vedení FA SVŠT ako študijný prodekan doc. Ing.arch. Ján Kavan, CSc, a doc. Ing. arch. Dušan Sokol, CSc.

V rámci katedry sa koncipujú oddelenia :

- oddelenie tvorby zonálnych štruktúr (prof. T. Alexy)
- oddelenie tvorby sídelných a regionálnych štruktúr (prof. R. Šteis)
- oddelenie územného plánovania (doc. D. Sokol)

Obdobie 1990 – 2013

V roku 1990 sa zmenil názov SVŠT na **Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave**. Akademickou obcou bol za dekana FA STU zvolený doc. Ing. arch. Robert Špaček, CSc. Ako prodekan fakulty z urbanistických katedier alebo ústavov postupne pôsobili doc. Ing.arch. Dagmar Kaliská, CSc. (1990-92 veda a výskum), prof. Ing.arch. Bohumil Kováč, PhD. (1996-2006 pedagogika), doc. Ing.arch. Peter Kardoš, PhD. (1994-96 veda a výskum) a doc. Ing.arch. Ľubica Vitková (2002-10 zahraničné vzťahy a doktorandské štúdium), ktorá je od roku 2010 dekanou fakulty. Ako prorektori STU pôsobili z urbanistov prof. Trnkus a prof. Finka.

Z katedry urbanizmu a územného plánovania v roku 1990 vznikli tri katedry, dve urbanistické a jedna krajinárska :

- **Katedra urbanisticko-architektonických súborov** (vedúci prof. T. Alexy, neskôr prof. F. Trnkus)
- **Katedra tvorby sídiel** (KTS – ved. doc. D. Kaliská, neskôr ing.arch. J. Komrska, doc. B. Kováč, doc. E. Nagy)
- **Katedra krajinej a parkovej architektúry** (vedúci prof. P. Gál)

Komplexná problematika urbanizmu sa týmto atomizovala na úzko orientované oblasti. Najmä problematika sídiel a tvorby krajiny sa tak dostala na úroveň čiastočne mimo rámca medzinárodných požiadaviek na vzdelávanie v architektúre – tento stav vyriešila až medzinárodná akreditácia v 2009. Na KTS sa v rokoch 1991-94 pod označením AA-plus vytvorilo tvorivé združenie, ktoré vypracovalo niekoľko urbanistických štúdií najmä pre Bratislavu a jej región. Významnú tvorivú činnosť vyvíjala aj Katedra urbanisticko-architektonických súborov, napr. štúdie humanizácie Petržalky. V roku 2003 vznikol zlúčením týchto katedier široko koncipovaný medziodborový **Ústav urbanizmu** (vedúci prof. Ing.arch. Maroš Finka, PhD.), ktorý zahŕňal oblasti urbanizmu a územného plánovania, krajinej architektúry a krajinného plánovania, priestorového plánovania a manažmentu. V týchto oblastiach ústav gestoroval štúdium už v nových samostatných študijných odboroch (po akreditácii 2002).

Od ak. roku 2008 vzniká na FA STU samostatný **Ústav urbanizmu a územného plánovania** (ÚUÚP - vedúci prof. B. Kováč) a Ústav záhradnej a krajinej architektúry. Problematika priestorového plánovania prešla na celouniverzitný Ústav manažmentu STU. ÚUÚP gestoruje študijné programy urbanizmus 2. a 3. stupňa v odbore architektúra a urbanizmus. **Absolventom štúdia študijného odboru a študijného programu urbanizmus na FA STU a predtým SVŠT bol medzinárodnou akreditáciou 22.06.2009 v Bruseli uznaný titul pre potreby výkonu povolania architekt v rámci Európskej únie.**